

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 390/2010-83

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. apríla 2011 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka, zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť spoločnosti T., a. s., B., zastúpenej A., s. r. o., B., v mene a na účet ktorej koná JUDr. A. T., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008 opatrením predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Spr. 162/2009-20 z 24. septembra 2009 o zmene rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2009 a opatrením predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Spr. 101/2010-13 Spr. 1321/2009 z 3. augusta 2010 o zmene rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2010 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo spoločnosti T., a. s., nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručené čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jej právo na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008 opatrením predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Spr 162/2009-20 z 24. septembra 2009 o zmene rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2009 a opatrením predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Spr. 101/2010-13 Spr. 1321/2009 z 3. augusta 2010 o zmene rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2010 porušené neboli.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. septembra 2010 doručená sťažnosť spoločnosti T., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namieta porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie vecí súdom zriadeným zákonom zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008 opatrením predsedu najvyššieho súdu č. Spr. 101/2010-13 Spr. 321/2009 z 3. augusta 2010, ktorým sa mení rozvrh práce najvyššieho súdu na rok 2010 (ďalej len „rozvrh práce na rok 2010“).

Zároveň 27. septembra 2010 bola ústavnému súdu doručená ďalšia sťažnosť sťažovateľky, v ktorej namieta porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny a práva na prejednanie vecí súdom zriadeným zákonom zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom pred najvyšším súdom pod sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008 opatrením predsedu najvyššieho súdu č. Spr 162/2009-20 z 24. septembra 2009 o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2009 (ďalej len „rozvrh práce na rok 2009“). Túto sťažnosť sťažovateľka doplnila podaním doručeným ústavnému súdu 7. októbra 2010.

Z oboch sťažností vyplynulo, že sťažovateľka je účastníčkou „konania o mimoriadnom dovolaní vedenom na Najvyššom súde SR pod sp. zn. I M Obdo V22/2008“.

V oboch doručených sťažnostiach sťažovateľka namietala nezákonné zloženie senátu najvyššieho súdu, ktorý mal rozhodnúť v označenom mimoriadnom dovolacom konaní. Predseda najvyššieho súdu totiž podľa jej názoru v rozpore so zákonom „a inými predpismi, ktoré sa na túto situáciu vzťahujú“, svojimi opatreniami uskutočnil zmeny v obsadení senátu O-V. V roku 2009 došlo k nahradeniu členiek predmetného senátu najvyššieho súdu JUDr. Z. Ď. a JUDr. J. Z. sudkyňami JUDr. A. P. a JUDr. D. L. V roku 2010 bol zas člen senátu najvyššieho súdu JUDr. D. nahradený JUDr. K. P. V posudzovaných prípadoch podľa sťažovateľky „neexistuje zákonný dôvod na zmenu zloženia senátu najvyššieho súdu v tejto veci“, pričom opatreniami predsedu najvyššieho súdu nemožno meniť platné rozvrhy práce najvyššieho súdu a jeho postup bol v rozpore s ustanovením § 50 ods. 2 písm. d) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) v rozpore s dotknutými ustanoveniami rozvrhov práce, „a teda aj s čl. 48 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“.

Sťažovateľka v odôvodnení svojich sťažností poukázala na skutočnosť, že obe napadnuté opatrenia predsedu najvyššieho súdu boli vydané podľa § 52 ods. 7 zákona o súdoch a podľa čl. 4 ods. 6 rokovacieho poriadku najvyššieho súdu uverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 291/2006 Z. z. (ďalej len „rokovací poriadok“). Súčasne sťažovateľka tvrdí, že uvedené ustanovenia „neupravujú dôvody, pri ktorých je možné meniť zákonných sudcov (členov senátu) v jednotlivých veciach. Naopak predseda Najvyššieho súdu SR môže podľa názoru sťažovateľa postupovať podľa § 52 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z. z. iba v prípade, ak sú splnené podmienky na zmeny zákonných sudcov, vyplývajúce z príslušných ustanovení zák. č. 757/2004 Z. z. a rozvrhu práce. Iný postup je prejavom svojvôle.“.

Podľa sťažovateľky uskutočnené zmeny v obsadení dotknutého senátu „neopodstatňovala ani úprava v štvrtej časti čl. II bod 7, 8 a 11, ako ani čl. IV“ oboch rozvrhov práce. Zvlášť upriamila pozornosť na identické znenia čl. II bod 7 rozvrhov práce upravujúce právo predsedu najvyššieho súdu dočasne zastaviť ďalší nápad vecí v určitom

senáte najvyššieho súdu v prípade zvýšeného počtu došlých vecí, v prípade rozsiahlej veci, ako aj v prípade nevyhnutnosti zastupovania sudcu po dobu dlhšiu ako šesť mesiacov. Predseda najvyššieho súdu potom rozhodne o pridelení vecí do iného kolégia. Toto ustanovenie podľa názoru sťažovateľky možno „*uplatniť iba v prípade, ak druhovo obdobné veci rozhoduje viac senátov. V prípade senátu O-V to však možné nie je, nakoľko na Najvyššom súde SR pôsobí v obchodnoprávnom kolégiu iba jeden senát tohto typu...*“. Navyše, žiadne z predmetných ustanovení „*neumožňuje zmeny zloženia senátu a už vôbec nemá vplyv na povinnosť senátu (v pôvodnom zložení) konať a rozhodnúť o veciach, ktoré mu boli pridelené pred rozhodnutím predsedu súdu o dočasnom zastavení nápadu vecí*“.

Z rovnakého dôvodu podľa sťažovateľky v jej prípadoch nie sú aplikovateľné ani identické ustanovenia čl. II bodov 8 oboch rozvrhov práce umožňujúce predsedovi najvyššieho súdu vykonať opatrenia na vyrovnanie nápadu vecí v prípade, ak počet pridelených vecí do určitého senátu v priebehu polroka presahuje oproti iným senátom viac ako 10 %.

Napokon opätovne z toho istého dôvodu (existencia iba jedného senátu obchodnoprávneho kolégia konajúceho vo veciach mimoriadnych dovolaní) nemožno na prípady sťažovateľky subsumovať ani pod zhodné znenia čl. II bodov 11 dotknutých rozvrhov práce, ktoré upravujú postup predsedu najvyššieho súdu v prípadoch novovytvorených senátov.

Dotknutí pôvodní členovia sporného senátu obchodnoprávneho kolégia najvyššieho súdu v čase realizácie zmien rozvrhov práce nenapĺňali ani podmienky, ktoré oba rozvrhy práce ustanovovali pre využitie zastupovania sudcu konkrétneho senátu.

Keďže teda podľa názoru sťažovateľky pri uskutočnení zmien rozvrhov práce najvyššieho súdu nebol skutkovo naplnený žiaden z dôvodov umožňujúcich takéto zmeny, malo dôjsť k odňatiu sťažovateľky jej zákonnému sudcovi.

K porušeniu základného práva sťažovateľky nebyť odňatý zákonnému sudcovi i jej práva na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom malo dôjsť konkretizovanými ustanoveniami oboch opatrení, ktorými došlo k zmene zloženia senátu najvyššieho súdu O-V. Preto, okrem vyslovenia porušenia označených práv, sťažovateľka ústavnému súdu navrhla aj zrušenie príslušných ustanovení oboch rozvrhov práce. Napokon v oboch sťažnostiach navrhla ústavnému súdu aj nariadenie dočasných opatrení, ktorými by došlo k odkladu vykonateľnosti napadnutých ustanovení opatrení meniacich rozvrhy práce.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 390/2010-23 z 19. októbra 2010 prijal sťažnosť sťažovateľky doručенú 21. septembra 2010 na ďalšie konanie. Následne uznesením č. k. III. ÚS 474/2010-36 z 8. decembra 2010 ústavný súd prijal na ďalšie konanie aj sťažnosť sťažovateľky doručенú 27. septembra 2010, spojil obe sťažnosti na spoločné konanie (III. ÚS 390/2010) a návrhom na vydanie dočasných opatrení nevyhovel, keďže z vyžiadaného spisu najvyššieho súdu zistil, že 30. novembra 2010 bolo v predmetnom konaní najvyšším súdom meritórne rozhodnuté.

Po prijatí sťažnosti sťažovateľky doručenej ústavnému súdu 21. septembra 2010 vyzval ústavný súd predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie k vecnej stránke prijatej sťažnosti a na oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Po prijatí sťažnosti sťažovateľky doručenej ústavnému súdu 27. septembra 2010 na ďalšie konanie ústavný súd 21. januára 2011 vyzval predsedu najvyššieho súdu na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatých sťažností a na oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Odpovede najvyššieho súdu v zásadne totožnom znení boli ústavnému súdu doručené 16. decembra 2010 a 7. marca 2011. Najvyšší súd v nich uviedol, že sťažovateľka sa nápravy ňou tvrdeného porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi mohla domáhať aj sťažnosťou podľa § 62 zákona o súdoch. K samotnej otázke rešpektovania sťažovateľkou namietaného porušenia základných práv najvyšší súd zdôraznil, že „ústavný imperatív uvedený v čl. 48 ods. 1 Ústavy..., je ochranou najmä proti svojvoľnému a účelovému obsadeniu vo veci konajúceho súdu ad hoc, nemožno ho

však zamieňať za procesný prostriedok, ktorým by malo byť ex post zvrátené už vydané rozhodnutie. Je preto na účastníkovi súdneho konania, aby námietku porušenia ústavnej ochrany vyplývajúcej zo zásady o zákonnom sudcovi uplatnil bezprostredne po tom, ako sa mu skutočnosti, ktoré ju odôvodňujú, stali známe. Námietku sťažovateľa proti opatreniu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky považujeme v každom prípade za predčasnú lebo pred rozhodnutím súdu v konkrétnej veci nemožno uvažovať o odňatí účastníka zákonnému sudcovi. Do rozhodnutia súdu totiž môže dôjsť k opakovanej zmene v zložení senátu napr. v dôsledku vylúčenia sudcu, v dôsledku PN sudcu, v dôsledku odchodu sudcu do dôchodku a pod. Napokon môžu vzniknúť situácie, že vo veci rozhodne senát, ktorý bol tvorený pred prijatím namietaného opatrenia.“. Najvyšší súd navrhol ústavnému súdu, aby vyslovil, že sťažovateľkou označené základné práva porušené neboli a vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Ústavný súd zaslal 17. decembra 2010 a 7. marca 2011 jednotlivé vyjadrenia najvyššieho súdu právnej zástupkyňi sťažovateľky na zaujatie stanoviska. Argumentačne zhodné stanoviská boli ústavnému súdu doručené 13. januára 2011 a 14. marca 2011. Sťažovateľka sa v nich prostredníctvom právnej zástupkyne v prvom rade nestotožnila s argumentáciou najvyššieho súdu o možnosti sťažovateľky ako účastníčky konania namietat porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi v predmetnom konaní sťažnosťou podľa § 62 zákona o súdoch. Podľa sťažovateľky predmetné ustanovenie „neupravuje právo účastníka konania podať sťažnosť na postup z dôvodu porušenia jeho práva na zákonného sudcu“. Okrem toho je sťažovateľka toho názoru, že „k porušeniu práva sťažovateľa na zákonného sudcu došlo v dôsledku Opatrenia vydaného predsedom NS SR“, a preto „v danom prípade by ani neexistoval orgán, ktorý by sťažnosť mohol vybaviť..., keďže vo vzťahu k NS SR neexistuje súd vyššieho stupňa“.

Sťažovateľka ďalej formulovala názor o vnútornej rozpornosti vyjadrení najvyššieho súdu, pretože „NS SR... súčasne tvrdí, že: účastník môže namietat porušenie práva na zákonného sudcu v každom štádiu konania, a účastník nemôže namietat porušenie práva na zákonného sudcu pred rozhodnutím“. Citujúc z vyjadrení najvyššieho súdu sťažovateľka rovnako dôvodí, že „ak by však účastník konania nemohol namietat porušenie práva na zákonného sudcu pred rozhodnutím a súčasne porušenie práva na zákonného sudcu by

nemalo byť dôvodom zrušenia vydaného rozhodnutia, znamenalo by to, že účastník konania sa nemôže nikdy domáhať efektívnej nápravy porušenia jeho základného práva na zákonného sudcu.

Navyše treba uviesť, že porušenie práva na zákonného sudcu je dôvodom na zrušenie rozsudku vo veci samej. Sťažovateľ pritom poukazuje na stanovisko Ústavného súdu SR, v zmysle ktorého procesný postup, v ktorom o veci účastníka konania nerozhodol zákonný sudca, resp. súd zriadený v súlade so zákonom, je nezlučiteľný s garanciami vyplývajúcimi z čl. 48 ods. 1 ústavy, z čl. 38 ods. 1 listiny a napokon aj z čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Rozhodnutie vydané v takomto konaní nemôže byť ústavne akceptovateľné, preto je daný dôvod na jeho zrušenie.“.

V závere svojich stanovísk sťažovateľka zdôraznila, že najvyšší súd „neuviedol žiadnu argumentáciu, prečo podľa jeho názoru základné právo sťažovateľa nebyť odňatý zákonnému sudcovi... a právo sťažovateľa na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom... Opatrením nemalo byť porušené“. Zároveň vo vzťahu k opatreniu predsedu najvyššieho súdu, ktorým bol zmenený rozvrh práce na rok 2009, poukázala na skutočnosť, že „NS SR však neuviedol, v súlade s ktorým konkrétnym článkom Rozvrhu práce na rok 2009 mala byť v danom prípade uskutočnená zmena rozvrhu práce NS SR na rok 2009 Opatrením... a ani neuviedol, kedy táto zmena mala byť prerokovaná v sudcovskej rade a nepredložil o tom žiadny dôkaz.“.

Sťažovateľka súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o jej sťažnostiach.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia označených základných práv.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

1. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má vo veci konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01). Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte (III. ÚS 46/04).

Ústavný súd je toho názoru, že základné právo nebyť odňať zákonnému sudcovi bytostne ovláda celé konanie všeobecného súdu vo veci konkrétneho účastníka. Rešpektovanie tohto základného práva v individualizovanom súdnom konaní tak determinuje nielen ústavnú akceptovateľnosť súdneho rozhodnutia ako zásadne inter partes záväzného právno-aplikačného úsudku konajúceho súdu o predmete konania, ale aj ústavnú kvalitu samotného procesného postupu všeobecného súdu tvoreného jednotlivými procesno-právnymi úkonmi súdu. Naznačuje to už judikovaný právny názor ústavného súdu, podľa ktorého procesný postup, v ktorom o veci účastníka konania nerozhodol zákonný sudca, resp. súd zriadený v súlade so zákonom, je nezlučiteľný s garanciami vyplývajúcimi z čl. 48 ods. 1 ústavy, čl. 38 ods. 1 listiny a napokon aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 116/06).

V neposlednom rade cieľom základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny je zabezpečiť, aby zákonný sudca bol tou osobou, ktorá v súdnom konaní bude určovať, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, a spôsob ich vykonania, bude realizovať vyhodnocovanie vykonaných dôkazov, ustáľovať tak skutkový stav veci a následne ho právne posudzovať. Tieto najnáročnejšie činnosti sudcu konajúceho vo veci v základoch charakterizujú proces označovaný ako konanie a rozhodovanie súdu, a preto, ak ich realizuje iný sudca, ako sudca zákonný, potom nielen rozhodnutie vo veci, ale aj procesný postup predchádzajúci jeho vydaniu je z pohľadu dodržiavania základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi chybný.

Podstatným v tejto súvislosti je, že základné právo zaručené čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny je veľmi úzko spojené s vnútornými postojmi sudcu ako osoby realizujúcej kompetencie súdu k predmetu konania, pričom tieto postoje je veľmi ťažké (ak nie nemožné) exaktne časovo a rozsahom objektivizovať. Nemožno presne určiť moment, keď sudca dospeje k určitému skutkovému alebo právnomu záveru. Postupný vývoj jeho úsudku o predmete konania charakterizuje celé konanie, ale definitívne sa zavŕši až v rozhodnutí o veci, v ktorého odôvodnení je potrebné spomenuté vnútorné úvahy primeraným spôsobom vysvetliť a zdôvodniť. Všetky naznačené aspekty rozhodovania môžu nepriaznivo vplývať na nestrannosť a nezávislosť konajúceho súdu vtedy, ak je konanie a rozhodnutie vo veci v rukách sudcu, ktorému bola vec pridelená spôsobom nesúladným s právnymi normami vylučujúcimi ovplyvňovanie rozhodovania sudcu činiteľmi a faktormi, ktoré sú spôsobilé narušiť nezávislosť a nestrannosť rozhodnutia o predmete konania.

V praxi rozhodovania ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda nemožno vylúčiť prípady, keď sťažovateľ bude tvrdiť porušovanie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi už tým, že v jeho ešte právoplatne nerozhodnutej veci realizuje všetky alebo aspoň niektoré popísané právne relevantné činnosti smerujúce k rozhodnutiu sudca, ktorý v prerokúvanej kauze nespĺňa požiadavky zákonného sudcu. Pre založenie právomoci ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny však v takom prípade bude významné, aký zásah [§ 50 ods. 1 písm. a)

zákona o ústavnom súde] označí sťažovateľ ako porušujúci jeho uvedené základné právo. Ak totiž potom ústavný súd konkretizovaný zásah zruší, musí tým privodiť pre sťažovateľa nápravu bez požiadavky na splnenie akýchkoľvek ďalších ústavným súdom neovplyviteľných podmienok. Inými slovami, ak by ústavný súd konštatoval porušenie základného práva účastníka konania podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, zásah do tohto práva by zrušil, avšak účinnosť takého rozhodnutia ústavného súdu by bola podmienená akýmikoľvek neistými budúcimi skutkovými alebo právnymi okolnosťami, znamenalo by to, že ústavný súd nesprávne identifikoval zásah spôsobilý porušiť základné právo sťažovateľa nebyť odňatý zákonnému sudcovi. Preto takýto zásah sám osebe nemôže porušovať základné právo účastníka konania nebyť odňatý zákonnému sudcovi ani jeho právo na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom.

Formulované závery zodpovedajú ústavným súdom preferovanej koncepcii materiálneho chápania právneho štátu vyžadujúceho od orgánov aplikácie práva, okrem iného aj skúmanie reálnosti dopadu formálne protiprávných skutočností na základné práva a slobody fyzických a právnických osôb. Podstata materiálneho právneho štátu spočíva v uvádzaní platného práva do súladu so základnými hodnotami demokraticky usporiadanej spoločnosti (PL. ÚS 17/08) a povinnosťou všetkých štátnych orgánov (teda aj ústavného súdu) je zabezpečiť reálnu možnosť uplatnenia práv tvoriacich predmet ústavnej úpravy tými subjektmi, ktorým boli priznané (I. ÚS 10/98).

Sťažovateľka spôsobom pre ústavný súd záväzným (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) určila, že zásahom, ktorým malo dôjsť k porušeniu jej označených práv, boli opatrenia predsedu najvyššieho súdu o zmenách v rozvrhoch práce najvyššieho súdu. Obe opatrenia nadobudli účinnosť v priebehu konania sp. zn. 1 M Obdo V 22/2008. Ústavný súd poukazuje na vyjadrenie v podaniach doručených mu 16. decembra 2010 a 7. marca 2011, v ktorých najvyšší súd uvádza, že *„do rozhodnutia súdu totiž môže dôjsť k opakovanej zmene v zložení senátu napr. v dôsledku vylúčenia sudcu, v dôsledku PN sudcu, v dôsledku odchodu sudcu do dôchodku a pod. Napokon môžu vzniknúť situácie, že vo veci rozhodne senát, ktorý bol tvorený pred prijatím namietaného opatrenia.“*

Práve najvyšším súdom príkladmo uvedené budúce neisté okolnosti, ktoré nepochybne v súdnom konaní môžu nastať, vylučujú identifikáciu cieľa zásahu ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy s napadnutými opatreniami predsedu najvyššieho súdu v prípade, ak by pri meritórnom prerokovaní oboch predložených sťažností bol ustálený rozpor oboch opatrení predsedu najvyššieho súdu so zákonom.

Pri posudzovaní spôsobilosti predmetných opatrení zasiahnuť do označených práv sťažovateľky nemá význam, či k spomínaným budúcim neistým okolnostiam aj skutočne došlo, lebo tento fakt má relevanciu iba vo vzťahu k ústavnej akceptovateľnosti meritórného rozhodnutia v sťažovateľkinej veci, ktorú v tomto prípade ústavný súd nepreskúmaval. Až po rozhodnutí vo veci samej možno jednoznačne zadefinovať, či konanie najvyššieho súdu bolo zaťažené vadou významnou z hľadiska základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, pretože až vtedy sa stáva nespochybniteľným a definitívnym zodpovedanie otázky, či meritórne rozhodnutie ovplyvňujúce hmotnoprávne postavenie jeho účastníkov bolo výsledkom konania a rozhodovania sudcu (alebo sudcov ako členov senátu) ustanoveného pre rozhodnutie prípadným nezákonným opatrením predsedu najvyššieho súdu o zmene rozvrhu práce najvyššieho súdu, a v akej miere sa prípadne taký sudca na konaní a rozhodovaní veci podieľal.

Vtedy však už nemôže privodiť účinnú ochranu sťažovateľke konštatovanie porušenia základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi opatreniami predsedu najvyššieho súdu s ich následným zrušením, pretože také rozhodnutie by sa nijak nedotklo právoplatného, a teda pre strany sporu záväzného a vynútiteľného rozhodnutia vo veci. Účinnú ochranu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny môže v takom prípade ústavný súd poskytnúť len prostredníctvom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcej voči meritórnemu rozhodnutiu. V konaní ústavného súdu by potom bolo, prirodzene, rozhodujúcim posúdenie, či zákonné podmienky pre vydanie namietaných opatrení predsedu najvyššieho súdu boli splnené, či obsah týchto opatrení zodpovedá požiadavkám plynúcim zo základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi a či postup nezákonného sudcu v konaní najvyššieho súdu mal reálny vplyv na rozhodnutie vo veci.

Ústavný súd tak dospel k záveru, že napadnuté opatrenia predsedu najvyššieho súdu o zmenách rozvrhov práce najvyššieho súdu neboli bez ďalšieho spôsobilé porušiť označené práva sťažovateľky, pretože samy osebe neimplikujú reálnosť vplyvu nimi ustanovených členov dovolacieho senátu najvyššieho súdu na konkrétny priebeh konania, a tak aj na rozhodnutie vo veci, ale predstavujú len jeden z viacerých predpokladov na vyvolanie takého vplyvu. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudcu Tkáčika.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2011